Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή - Εις το Σωτήριον Πάθος (Ηλίας Μηνιάτης, Επίσκοπος Κερνίκης και Καλαβρύτων)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 6 Απριλίου, 2018

Πῶς ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ πῶς ἔκαμεν ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεόν! Ὁ Θεὸς μέσα εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς ἔλαβε χῶμα ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ ἔπλασε μὲ τὰς χεῖράς του, τὸ ἐμψύχωσε μὲ τὴν πνόην του, τὸ ἐτίμησε μὲ τὴν εἰκόνα του, καὶ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τοῦ Γολγοθᾶ ἐκατάστησε τὸν Θεὸν χωρὶς μορφήν, χωρὶς πνοήν, ὅλον αἷμα, ὅλον πληγάς, προσηλωμένον εἰς ἕνα ξύλον. Βλέπω ἐκεῖ ἕνα Ἀδάμ, καθὼς τὸν ἔπλασε ὁ Θεός, ἔμψυχον εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐστεφανωμένον δόξῃ καὶ τιμῇ, αὐτεξούσιον βασιλέα πάντων τῶν ὑπὸ σελήνην κτισμάτων, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ὅλης τῆς ἐπιγείου μακαριότητος. Βλέπω ἐδῶ ἕνα Ἰησοῦν Χριστόν, καθὼς τὸν ἀκατάστησεν ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς κάλλος, χωρὶς εἶδος ἀνθρώπου, ἐστεφανωμένον μὲ ἀκάνθας, κατάδικον, ἄτιμον, ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ πλέον ἐπωδύνου θανάτου. Συγκρίνω τὴν μίαν μὲ τὴν ἄλλην εἰκόνα, τοῦ Ἀδὰμ εἰς τὸν παράδεισον, τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Σταυρόν, καὶ στοχάζομαι τί ὡραῖον πλάσμα ἔκαμαν τὸν ἄνθρωπον τὰ πλουσιόδωρα χέρια τοῦ Θεοῦ· καὶ τί ἐλεεινὸν θέαμα ἔκαμαν τὸν Θεὸν τὰ παράνομα χέρια τῶν ἀνθρώπων! Γνωρίζω ἐκεῖ εἰς τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου ἕνα ἔργον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐστεφάνωσεν ὅλα του τὰ ἔργα ὁ Θεός· καὶ γνωρίζω ἐδῶ εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ μίαν ἀνομίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσεν ὅλας του τὰς ἀνομίας ὁ ἄνθρωπος. Ξανοίγω ἐκεῖ μίαν ἄπειρον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον· ἐδῶ μίαν ἄπειρον ἀχαριστίαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν· καὶ δὲν ἠξεύρω ἢ τί περισσότερον νὰ θαυμάσω ἢ τί περισσότερον νὰ ἐλέγξω. Τοῦτο ἠξεύρω, πὼς ἐξίσου πρέπει νὰ κλαύσω καὶ τὸν Θεόν, ὅπου τόσα ἔπαθε, καὶ τὸν ἄνθρωπον, ὅπου τόσα ἐτόλμησε. Ἐγὼ δὲν ξεχωρίζω τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν δακρύων μου. Διατί, ὅταν θρηνῶ τὰ πάθη, ἐγὼ ἀπεικάζω τὴν ἀφορμὴν τῶν παθῶν· ὅταν μετρῶ τὰς πληγάς, ἐγὼ εὑρίσκω τὰ χέρια ὅπου τὰς ἄνοιξαν· ὅταν θεωρῶ Ἐκεῖνον, ὅπου ἐσταυρώθη, θεωρῶ καὶ ἐκεῖνον, ὅπου τὸν ἐσταύρωσε· καὶ εἰς τὸν θάνατον ἑνὸς ἀδικοφονευμένου Θεοῦ, ἐγὼ ξανοίγω ἄνθρωπον τὸν φονέα.

Τοῦτο εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα, τὸ μεγαλύτερον πάθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο εἶναι, ὅπου τοῦ πλήττει τὴν κεφαλὴν περισσότερον ἀπὸ τὸν ἀκάνθινον στέφανον. Τοῦτο, ὅπου τοῦ κεντᾶ τὴν πλευρὰν περισσότερον ἀπὸ τὴν λόγχην. Τοῦτο, ὁποῦ τὸν βασανίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν προσήλωσιν. Τοῦτο, ὁποῦ τοῦ πικραίνει τὰ χείλη περισσότερον ἀπὸ τὴν χολήν. Τοῦτο, ὁποῦ τοῦ βαρεῖ περισσότερον ἀπὸ τὸν σταυρόν. Τοῦτο, ὁποῦ τὸν νεκρώνει γληγορώτερον ἀπὸ τὸν θάνατον: Νὰ βλέπῃ αἰτίαν τοῦ πάθους του καὶ τοῦ θανάτου του ἕνα ἄνθρωπον, τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν Του. Καὶ

τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἶναι ὅλη ἡ ἀφορμὴ τῶν δακρύων μας, πὼς ἡμεῖς ἐσταυρώσαμεν, ἡμεῖς ἐθανατώσαμεν τὸν Θεόν μας. Ἀνίσως καὶ τοιούτου πάθους ἄλλος ἤθελ᾽ ἦτον ἡ ἀφορή, ἡμεῖς μ᾽ ὅλον τοῦτο ἔπρεπε πολλὰ νὰ πονέσωμεν, διατὶ ἄλλος τόσα δὲν ἔπαθε· ἀλλὰ νὰ εἴμασθεν ἡμεῖς ἀφορμή, πρέπει καὶ νὰ πονέσωμεν, καὶ νὰ ἐντραπῶμεν· πρέπει νὰ κλαύσωμεν καὶ τὸ πάθος του καὶ τὴν ἀχαριστίαν μας· πρέπει νὰ χύσωμεν διπλᾶ τὰ δάκρυα, διὰ νὰ εἶναι δάκρυα συμπαθείας καὶ συντριβῆς· καὶ τέτοιας λογῆς, νὰ θρηνήσωμεν καὶ τὸν Χριστὸν καὶ τὸν ἑαυτόν μας.

Ὅμως ἐγὼ δὲν ἀνέβηκα σήμερον μὲ τοιοῦτον σκοπὸν ἐπάνω εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν ἄμβωνα. Ἐγὼ ἠξεύρω πὼς οἱ χριστιανοί, ὅπου τώρα καίουσι τὰ πάθη, ἀναμένουσι μόλον τοῦτο πότε νὰ ἀναστηθῇ ὁ Ἐσταυρωμένος, διὰ νὰ Τὸν βάλωσι πάλιν εἰς τὸν Σταυρόν· καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ δὲν ἦλθα νὰ παρακινήσω εἰς θρῆνον τοὺς χριστιανούς. Ἐγὼ δὲν ψηφῶ δάκρυα προσωρινά, ὁποῦ δὲν γεννῶνται ἀπὸ τὴν καρδίαν, ὁποῦ δὲν εἶναι τέκνα τῆς κατανύξεως· ἂς κρατοῦσι τὰ δάκρυά τους οἱ χριστιανοί, διὰ νὰ κλαίωσιν ἢ τὴν ζημίαν τοῦ πράγματος ἢ τὸν θάνατον τῶν συγγενῶν ἢ τὸ καλὸν τοῦ πλησίον· δὲν χρειάζεται ἀπὸ τέτοια δάκρυα ὁ Ἰησοῦς μου. Εἶναι καὶ ἄλλοι ὅπου Τὸν λυποῦνται, ἂν δὲν Τὸν λυποῦνται οἱ χριστιανοί, Τὸν λυπεῖται ὁ οὐρανός, καὶ σκεπάζει μὲ βαθύτατον σκότος τὸ γαληνόμορφον πρόσωπον· Τὸν λυπεῖται ὁ ἥλιος, καὶ κρύπτει εἰς ἔκλειψιν τὰς ἀκτῖνας· Τὸν λυπεῖται ἡ γῆ, καὶ σείεται ἀπὸ κλώνον καὶ ἀνοίγει τὰ μνημεῖα καὶ σχίζει ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ· Τὸν λυποῦνται καὶ αὐτοί, ὅπου τὸν ἐσταύρωσαν· ὅθεν στρέφονται τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη.

Ἐγὼ ἦλθα, ὄχι διὰ νὰ σᾶς κάμω νὰ κλαύσετε, ἦλθα διὰ νὰ σᾶς κάμω ἁπλῶς νὰ καταλάβετε, τί εἶναι **τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ**, εἰς τοῦτα τὰ τρία κεφάλαια.

Πρῶτον, **τί εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου ἔπαθε**·
Δεύτερον, **τί ἔπαθε**.
Τρίτον, **διὰ ποῖον ἔπαθε**.

Θέλετε ἀκούσει εἰς Ἐκεῖνον, ὅπου ἔπαθε, μίαν ἄκραν συγκατάβασιν· εἰς ἐκεῖνα, ὅπου ἔπαθε, μίαν ἀγάπην. Καὶ ἀνίσως εἰς τόσην συγκατάβασιν δὲν θέλετε θαυμάσει· εἰς τόσην ὑπομονὴν δὲν θέλετε συμπονέσει· εἰς τόσην ἀγάπην δὲν θέλετε εὐχαριστήση· τότε – ναὶ – θέλω εἰπεῖ πὼς ἡ καρδία σας εἶναι πέτρα σκληροτέρα ἀπὸ ἐκείνας, ὅπου ἐσχίσθησαν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Δεῦτε λοιπὸν ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Γολγοθᾶ, εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ φρικώδους θεάματος· καὶ εἰς τόσον σκότος, ὁποῦ σκεπάζει τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσωπον, ἂς προβάλῃ, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ὁδὸν τοῦ ζωοδόχου Σταυροῦ τὸ σεβάσμιον ξύλον.

Ποῦ εἶσαι; Πρόβαλε, ξύλον θεομακάριστον, ὅπου, ποτισμένον μὲ τὸ ζωηρὸν αἷμα

Θεοῦ ἐσταυρωμένου, μᾶς ἐβλάστησες τὴν ζωήν. Τράπεζα πολύτιμε, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἐπληρώθη σήμερον ἡ ἐξαγορὰ τῆς ἀνθρωπίνου σωτηρίας. Θρόνε ὑπέρτιμε, ὅπου ἐκάθισε καὶ ἐβασίλευσε κατὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ νεὸς βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Κλῖμαξ ἐπουράνιε, ὅθεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν μᾶς ἔδειξε τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν παράδεισον. Στύλε φωτοειδέστατε, ὅπου ὁδηγεῖς τὸν περιούσιον λαὸν εἰς τὴν μακαρίαν γῆν τῆς θείας ἐπαγγελίας. Σταυρὲ ἁγιώτατε, τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ στήριγμα, τῆς πίστεώς μας τὸ καύχημα! μίαν φορὰν ξύλον ἀτιμίας καὶ θάνατου, τώρα ξύλον δόξης καὶ ζωῆς! ὄργανον βασανιστήριον τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος καὶ ὄργανον τρισόλβιον τῆς σωτηρίας μας! Γένοιτο εἰς τὴν σημερινὴν θλιβερὰν διήγησιν ὅπου ἔχω νὰ κάνω, καθὼς ὅλος ἐπροσηλώθη εἰς ἐσὲ ὁ Ἰησοῦς μας, ἔτσι ὅλη νὰ προσηλωθῇ εἰς ἐσὲ ἡ καρδία μας!

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ὅλον τὸ θεμέλιον τῆς ὀρθοδόξου μας πίστεως εἶναι, πὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπαθεν, ὁποῦ ἐσταυρώθη, ὁποῦ ἀπέθανεν, ἐστάθη ἀληθῶς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἂς φαίνεται μωρία εἰς τοὺς ἐθνικούς, ἂς εἶναι σκάνδαλον εἰς τοὺς Ἰουδαίους· «*ἡμεῖς κηρύττομεν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον*», καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ὁ ἐσταυρωμένος οὗτος, ἦτον ἕνας σεσαρκωμένος Θεός· καὶ ἀγκαλὰ ἔπαθεν εἰς τὴν σάρκα μόνον, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα μόνον, διατὶ ὡς Θεὸς ἦτον ἀπαθής, πλήν, ἐπειδὴ καὶ ὑποστατικῶς ἦτον ἡνωμένη καὶ ἡ σάρκα μὲ τὸν Θεῖον Λόγον καὶ ἡ ἀνθρωπότης μὲ τὴν θεότητα, ἡ σάρκα ἐκείνη ἦτον κυρίως τεθεωμένη, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτον ἰδίως Θεός. Ἐκεῖνος ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου ἦτον ἀληθῶς καὶ υἱὸς Θεοῦ· εἷς Ἰησοῦς Θεάνθρωπος· ὥστε ὅπου, καθὼς εἶναι ἀληθινὸν πὼς ἐκεῖνος ἔπαθεν ὡς ἄνθρωπος, ἔτσι ὁμοίως εἶναι ἀληθινὸν πὼς ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ ἔπαθεν, ἦτον **Θεός, Θεὸς ὕψιστος, βασιλεὺς τῶν αἰώνων**, καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο κατεδέχθη νὰ πάρῃ δούλου μορφήν, «*ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος*». Θεὸς ἀναμάρτητος, καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο ἠθέλησε νὰ βαστάξῃ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ φανῇ ὡσὰν ἕνας ἁμαρτωλός· Θεὸς πλήρης δόξης, πλήρης δυνάμεως, πλήρης ἀθανασίας, καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο ἄδειασεν, ἐκένωσε (καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος) τὸν ἑαυτὸν Του ἀπὸ ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς ἑαυτοῦ θεότητος, μένοντας εἰς τὴν ἀσθένειαν καὶ πτωχείαν μόνην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἕως νὰ ἀποθάνῃ· τὴν ὁποίαν κένωσιν «*καὶ ὕφεσιν τινα καὶ ἐλάττωσιν*» ὀνομάζει ὁ θεολόγος Γρηγόριος.

Μὰ τάχα **τί χρεία ἦτο νὰ πάθῃ, νὰ σταυρωθῇ νὰ ἀποθάνῃ ἕνας Θεὸς; δὲν ἦτον ἄλλο μέσον, διὰ νὰ γένῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων;** Ἐδῶ θαυμάσατε τὴν ἄκραν τοῦ Θεοῦ συγκατάβασιν. Ζάλευκος, ὁ βασιλεὺς τῶν Λοκρῶν, ἔκαμεν ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους ἕνα νόμον, ὅτι ἑνὸς μοιχοῦ νὰ ἐβγάνωσι καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμούς· δικαιότατος νόμος, νὰ χάνῃ τὸ φῶς τῶν ὀμμάτων, ὁποῦ

εἶναι τὸ ἀκριβώτερον πρᾶγμα τῆς ζωῆς, ὅποιος ἐγγίζει τοῦ ἄλλου τὴν τιμήν, ὅπου εἶναι τὸ ἀκριβώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου. Πρῶτος, ὅπου παρέβη τὸν νόμον τοῦτον καὶ ἐπιάσθη εἰς μοιχείαν, ἐστάθη ὁ ἴδιος του υἱὸς καὶ ἀποφασίζει ὁ δικαιότατος βασιλεὺς νὰ τοῦ δοθῇ ἡ πρέπουσα παίδευσις. Παρακαλοῦσιν ὅλοι οἱ ἄρχοντες, παρακαλεῖ ὅλος ὁ λαὸς τὸν βασιλέα νὰ γένῃ ἵλεως πρὸς τὸν υἱόν του, τὸν διάδοχον καὶ κληρονόμον τῆς βασιλείας του, ἄλλ᾽ ἐκεῖνος στέκει στερεὸς εἰς τὴν γνώμην του καὶ θέλει καλλίτερα νὰ φυλάξῃ τὸν νόμον του, παρὰ τὸν υἱόν του. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ αἱ μεσιτεῖαι καὶ αἱ παρακλήσεις τὸν στενεύουσι δυνατά, ἄρχισε νὰ μαλακώνεται καὶ νὰ ἀκούῃ ὄχι μόνον δικαιοσύνην του, ἀλλὰ καὶ τὴν πατρικὴν ἀγάπην. Ἡ δικαιοσύνη - ἔλεγε συλλογιζόμενος μὲ τὸν ἑαυτόν του – ζητεῖ νὰ τυφλώσω τὸν υἱόν μου, διατὶ εἶναι παραβάτης τοῦ νόμου μου· ἡ ἀγάπη ἡ πατρικὴ ζητεῖ νὰ συμπαθήσω τὸν υἱόν μου, διότι εἶναι γέννημα τῶν σπλάγχνων μου. Ἂν ἐγὼ παραβλέψω τὴν δικαιοσύνην μου καὶ δὲν τὸν παιδεύσω καθὼς πρέπει, εἶμαι ἄδικος κριτής· ἂν παραβλέψω πάλιν τὴν ἀγάπην τὴν πατρικὴν καὶ τὸν τιμωρήσω καθὼς πρέπει, εἶμαι ἄσπλαγχνος πατήρ. Ἂχ τύχη! καὶ ἂν ἐγὼ ἔμελλον νὰ εἶμαι πατήρ, διὰ τί νὰ μὲ κάμῃς κριτὴν; ἂχ φύσις! καὶ ἂν ἐγὼ ἔμελλον νὰ εἶμαι κριτής, διατὶ νὰ μὲ κάμῃς πατέρα; μὰ πῶς; ἀμφιβάλλω; ἐγὼ εἶμαι δίκαιος κριτής, ἡ δικαιοσύνη εἶναι τυφλὴ καὶ δὲν βλέπει εἰς τοῦ πταίστου τὸ πρόσωπον..., μὰ πάλιν τί ἀποφασίζω; ἐγὼ εἶμαι φιλότεκνος πατὴρ καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ὁμοίως τυφλή, καὶ δὲν βλέπει τοῦ πταίστου τὸ πταίσιμον. Εἶμαι βασιλεύς, ὅταν θέλω ἠμπορῶ νὰ παιδεύσω, μὰ καὶ ὡς βασιλεύς, ὅταν θέλω ἠμπορῶ νὰ συγχωρήσω· καὶ νὰ μὴ φυλάξω ἕνα υἱόν, ὁποῦ ἐγὼ ἐγέννησα; τί νὰ κάμω ὁ δυστυχής, καὶ κριτὴς καὶ πατὴρ; εἶναι τάχα μέσον νὰ φυλάξω καὶ τὸν νόμον μου, νὰ φυλάξω καὶ τὸν υἱόν μου; Ναί. Ἐδῶ χρειάζεται νὰ ἐβγοῦσι δύο μάτια· ἂς ἔβγῃ ἕνα ἀπὸ τὰ μάτια μου, ἂς ἔβγῃ καὶ ἄλλο τοῦ υἱού μου· ἂς δώσῃ ἐκεῖνος τὸ ἕνα, διατὶ εἶναι πταίστης, ἂς δώσω καὶ ἐγὼ τὸ ἄλλο, διατὶ εἶμαι πατήρ· μὲ τοῦτο θέλω εὐχαριστήσει τὴν δικαιοσύνην μου καὶ τὴν ἀγάπην μου· μὲ τοῦτο θέλω φυλάξει τὸν νόμον μου καὶ τὸν υἱόν μου· μὲ τοῦτο θέλω φανῇ καὶ κριτὴς δίκαιος καὶ πατὴρ φιλότεκνος.

Ἔτσι ἔγινεν ἀκροαταί. Ἐδῶ δύο μάτια ἐχρειάζοντο, ὅμως ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, διὰ νὰ πληρωθῇ ὁ νόμος καὶ νὰ παιδευθῇ τὸ πταίσιμον, ἀπὸ τὸ ἄλλο διὰ νὰ φυλάξῃ ὁ κριτὴς πατὴρ τὴν ἀγάπην του, ὁ πταίστης υἱὸς τὸ φῶς του, εὑρέθη τοῦτος ὁ μέσος ὅρος, νὰ δώσῃ τὸ ἕνα ὁ πατὴρ καὶ τὸ ἄλλο ὁ υἱός. Τοῦτο εἶναι ἕνα παράδειγα ἐξαίρετον, ἀνάμεσα εἰς ὅλας τὰς ἱστορίας, μιᾶς ἄκρας καὶ βασιλικῆς δικαιοσύνης καὶ συγκαταβάσεως πατρκῆς· πλὴν εἶναι παράδειγμα ἀνθρώπινον, ὅπου δὲν φθάνει νὰ συγκριθῇ μὲ ἐκεῖνο, ὅπου ἔκαμεν ἕνας δίκαιος ὁμοῦ καὶ εὔσπλαγχος Θεός.

Ἀπόφασις θεϊκὴ ἦτον ἄνωθεν καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς μέσα εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς, γεγραμένη εἰς τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ὅτι ὅποιος ἤθελε φάγει ἀπὸ ἐκεῖνο καὶ ἤθελε παρέβη τὴν Θείαν ἐντολήν, νὰ εἶναι εὐθὺς παραδομένος εἰς τὸν θάνατον, «*ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε*»· ἡμεῖς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ παρέβημεν· «*ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἥμαρτον*»· ἡμάρτομεν μὲ τὴν προπατορικὴν καὶ ἀκόμη μὲ τὴν προαιρετικὴν ἁμαρτίαν, ὥστε ὅπου ὅλοι εἴμασθεν ὑποκείμενοι εἰς τὴν

θείαν κατάραν· ὅλοι ἄξιοι τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἔπρεπε λοιπὸν ἡμεῖς ἢ νὰ λάβωμεν τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν, νὰ χάσωμεν, ὡσὰν τὰ δύο μάτια, τὰς δύο ζωὰς ὅπου εἴχαμεν, τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικήν, μὲ τὴν κόλασιν ἢ νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς ἰατρείας. Μὰ ποῖος τρόπος, ὅπου τὸ χρέος μας μὲ τὸν Θεὸν εἶναι ἄπειρον; ἂν ἤθελον ἔλθῃ, ὡσὰν ὁ Μωϋσῆς ἢ ἄλλος τις τῶν προφητῶν, χίλιοι ἄνθρωποι· ἂν ἤθελον σαρκωθῇ χίλιοι ἄγγελοι νὰ ἀποθάνωσι, διὰ νὰ πληρώσωσι δι᾽ ἡμᾶς τὴν θείαν δικαιοσύνην, τὸ αἷμα, ὅπου ἤθελον χύσῃ ὅλοι ἐκεῖνοι ἄγγελοι, δὲν ἤθελε φθάσει· ὡς αἷμα κτισμάτων, ἤθελ᾽ ἦτον πεπερασμένης, ἐλλειποῦς καὶ ὀλίγης τιμῆς, ἐνῷ τὸ χρέος μας πρὸς τὸν Θεὸν ἦτον ἄπειρον «*ἔδει τοίνυν δυοῖν θάτερον* – θεολογεῖ **ὁ ἅγιος Πρόκλος** - *ἢ πᾶσιν ἐπαχθῆναι τὸν ἐκ καταδίκης θάνατον, ἐπειδὴ πάντες ἥμαρτον· ἢ τοιοῦτον δοθῆναι πρὸς ἀντίδοσιν τίμημα, ᾧ τῷ χρέει ἱκανὸν ὑπῆρχε δικαίωμα πρὸς παράτασιν. Ἄνθρωπος μὲν σῶσαι οὐκ ἠδύνατο· ὑπέκειτο γὰρ τῷ χρέει τῆς ἁμαρτίας. Ἄγγελος δὲ ἐξαγοράσασθαι τὴν ἀνθρωπότητα οὐκ ἴσχυεν, ἠμπόρει γὰρ τοῦ τοιούτου λύτρου. Ἄνθρωπος ψιλὸς σῶσαι οὐκ ἴσχυεν,* (ἀκολουθεῖ ὁ αὐτὸς Διδάσκαλος)*, Θεὸς γυμνὸς παθεῖν οὐκ ἠδύνατο*». Ἐδῶ ἐχρειάζοντο δύο φύσεις, ἀνθρωπίνη καὶ θεία· οὐχὶ ἀνθρωπίνη μοναχή, διατὶ μὲ τὸ νὰ πάθη καὶ ἀποθάνῃ δὲν ἐδύνατο νὰ σώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπίνη καὶ θεία ὁμοῦ, ἡνωμέναι εἰς ἕνα πρόσωπον. Τοῦτο τὸ πρόσωπον ἔπρεπε νὰ πάθῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅπου εἶναι παθητὴ καὶ θνητή· ἀλλὰ διὰ τὴν θείαν φύσιν, ὅπου εἶναι ἀπείρου ἀξίας, ἐκεῖνο τὸ πάθος, ἐκεῖνος ὁ θάνατος, ἔπρεπε νὰ γένῃ καὶ ἔτσι ἔγεινεν. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὴν δικαιοσύνην του, ὅπου ἐζήτει ἐκδίκησιν ἐναντίον μας, διατὶ εἴμασθεν παραβάται τῆς ἐντολῆς του· «*ἐξαλείψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα*»· μὰ ἤκουσε καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὴν εὐσπλαγχνίαν του, ὅπου ἐζήτει συγχώρησιν δι᾽ ἡμᾶς, διότι εἴμασθε πλάσματα τῶν χειρῶν του. «*Ζῶ ἐγώ, οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ*». Ὁ Θεός, κριτὴς δίκαιος ὅπου θέλει νὰ φυλάξῃ τὸ πλάσμα του· τί νὰ κάμῃ; Κριτὴς καὶ Πατήρ, καὶ Θεὸς καὶ πλάστης, ηὗρεν ἡ ἄπειρός του σοφία ἕνα μέσον νὰ φυλάξῃ τὸν νόμον του καὶ νὰ φυλάξῃ τό πλάσμα του.

Ἐδῶ - εἶπε – χρειάζονται δύο φύσεις· Θεία καὶ ἀνθρωπίνη· ἂς δώσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν μίαν μὲ τὴν θνητὴν σάρκα, ἐγὼ δίδω τὴν ἄλλην μὲ τὸν Θεῖον Λόγον· ἀπ᾽ αὐτὰς τὰς δύο φύσεις, καὶ ἀνθρωπίνην καὶ Θείαν, ἂς γενηθῇ ἕνα πρόσωπον Θεανδρικόν· τέλειος ἄνθρωπος καὶ τέλειος Θεός. Τοῦτο ἂς πάθῃ, τοῦτο ἂς ἀποθάνῃ· ἀποθνήσκοντας ὡς ἄνθρωπος, τὸ αἷμα Του, ὅπου χύνεται, εἶναι ὡς τόσον πληρωμή, μά, ἐπειδὴ ἐτοῦτος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁμοῦ καὶ Θεός, τὸ αἷμὰ Του, ὅπου χύνεται, εἶναι μία **πληρωμὴ ἄπειρος**. Τέτοιας λογῆς εὐχαριστεῖται καὶ ἡ εὐσπλαγχνία μου, διατὶ μὲ τὸ αἷμα τούτου μόνου τοῦ ἀνθρώπου, λυτρώνονται οἱ ἐπίλοιποι ἄνθρωποι· εὐχαριστεῖται καὶ ἡ δικαιοσύνη μου, διατὶ μὲ τὸ αἷμα τούτου τοῦ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, πληρώνεται τὸ ἄπειρον χρέος· καὶ ἐγὼ θέλω φανῇ καὶ κριτὴς δίκαιος καὶ πλάστης φιλάνθρωπος.

Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ ἀφορμή, κατὰ τὴν ὁποίαν χρείαν ἦτον νὰ πάθη καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἕνας Θεός, γενόμενος ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἠμπορῇ ὡς ἄνθρωπος νὰ πληρώσῃ καὶ ὡς

Θεὸς νὰ πληρωθῇ σωστά. Ἐδῶ, λέγω πάλιν, χριστιανοί μου, ἐχρειάζοντο ὡσὰν δύο μάτια, δύο φύσεις· ἡμεῖς οἱ πταῖσται, οἱ παραβάται τῆς Θείας ἐντολῆς, ἐδώκαμεν, ὡσὰν τὸ ἕνα ὀμμάτι, τὴν ἀνθρωπότητα· ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἔδωκεν, ὡσὰν τὸ ἄλλο, τὴν θεότητα· μᾶς ἔγγιζεν ἡ τιμωρία τοῦ θανάτου εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ᾽ εἰς τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ ἡ τιμωρία θανάτου ἐξηφανίσθη. Ἐπληρώσαμεν μὲ τὴν θείαν σάρκα, ἡνωμένην τῷ θείῳ Λόγω, καὶ ἐλυτρώθημεν μὲ τὸν θεῖον Λόγον, ἡνωμένον τῇ ἀνθρωπίνῃ σαρκί· εἶναι ὑψηλότατον νόημα τοῦ **μεγάλου Ἀθανασίου**· «*συνέβαινεν ἀμφότερα ἐν ταὐτῷ γενέσθαι παραδόξως, ὅτι ὁ πάντων θάνατος ἐν τῷ κυριακῷ σώματι ἐπληροῦτο, καὶ ὁ θάνατος διὰ τὸν συνόντα Λόγον, ἐξηφανίζετο*»· ὦ ἄκρα τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις! Ἀλλ᾽ **ὦ Θεέ, πολυέλεε καὶ πολυεύσπλαγχνε, καὶ διὰ νὰ σώσῃς τὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶχεν ἡ παντοδυναμία σου ἄλλον τρόπον, χωρὶς νὰ παραδώσῃς εἰς θάνατον τὸν μονογενῆ σου Υἱόν, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ θείου σου προσώπου;** Χωρὶς ἀμφιβολίαν ἐδύνατο ὁ Θεός, ἐνεργῶν ὡς παντοδύναμος, καθὼς μὲ ἕνα λόγον εἶπε καὶ πάντα ἐγένετο, ἔτσι ὁμοίως μὲ ἕνα λόγον νὰ εἰπῇ καὶ νὰ γένῃ ἡ τοῦ ἀνθρώπου σωτηρία. Ἐδύνατο καὶ χωρὶς καμμίαν πληρωμὴν νὰ μᾶς ἀφήσῃ τὸ ἄπειρον χρέος, ἐδύνατο καὶ χωρὶς τὸν θάνατον τοῦ ἰδίου του Υἱοῦ νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἐδύνατο καὶ χωρὶς τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ σβέσῃ τὴν φλόγα τῆς αἰωνίου κολάσεως· ἐδύνατο, ἀλλ᾽ ἡμεῖς τέτοιας λογῆς δὲν ἠθέλαμεν γνωρίσει τοῦ Θεοῦ τὴν ἄπειρον δύναμιν, δὲν ἠθέλαμεν γνωρίσει τοῦ Θεοῦ τὴν ἄπειρον συγκατάβασιν. Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ ὡς κριτὴς καὶ ὡς πατήρ· νὰ δείξῃ καὶ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν φιλανθρωπίαν του πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ ἦτον ὁ παραβάτης τοῦ νόμου του, καὶ νὰ κάμῃ ὡσὰν κριτής, νὰ δείξῃ τὴν δικαιοσύνην του πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστόν, ὅπου ἦτον ὁ Υἱός του. Ἐλυπήθη περισσότερον τὸν ἄνθρωπον, παρὰ τὸν Μονογενῆ του Υἱὸν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀκόμη καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἠθέλησε νὰ θυσιάσῃ τὸν μονογενῆ του υἱὸν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, μὰ ἰδέτε τὴν διαφορετικὴν τοῦ πράγματος ἔκβασιν. Ἔφθασεν ὁ Ἀβραὰμ εἰς τὸν διατεταγμένον τόπον, ἑτοίμασε τὸ θυσιαστήριον ἔβαλεν ἐπάνω τὰ ξύλα, ἄναψε ὑποκάτω τὴν φωτίαν καί, συμποδίζοντας τὸν υἱόν του τὸν Ἰσαάκ, τὸν ἔρριψε ἐκεῖ· ἔπιασε τὴν μάχαιραν, ἐσήκωσε τὴν δεξιάν, ἀλλ᾽ ἐκεῖ ὅπου ἤθελε νὰ κατεβάσῃ τὴν θανατηφόρον πληγήν, εἶδεν ὁ Θεὸς καὶ εὐσπλαγχνίσθη· καὶ «*Ἀβραάμ, Ἀβραὰμ – εἶπε –στάσου μὴ ἐπιβάλῃς τὴν μάχαιράν σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσης αὐτῷ μηδὲν*»· φθάνει με ἡ καλή σου προαίρεσις, ἂς ζῇ ὁ υἱός σου Ἰσαάκ, διὰ νὰ εἶναι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν, ὅπου θέλω εὐλογήσει καὶ θέλω πληθύνει ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

Καὶ τί παράδοξον, ἦτον, Θεέ μου, ἂν ὁ Ἀβραὰμ ἤθελε θυσιάσει τὸν υἱὸν του διὰ τὴν ἀγάπην σου; ἐσὺ εἶσαι Θεὸς ὅ,τι κάμῃ διὰ σὲ ἕνας ἄνθρωπος, τὸ κάνει χρεωστικῶς καὶ ἀξίως· μὰ τί εἶναι ἕνας ἄνθρωπος; ἕνας μικρὸς σκώληξ τῆς γῆς, παραβάτης τῶν ἐντολῶν σου· καὶ τόσον τὸν ἀγαπᾷς, ὁποῦ θυσιάζεις τὸν υἱόν σου διὰ τὴν ἀγάπην του; «*τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ*

αὐτὸν»; Δὲν εἶναι ἄλλο· τόση εἶναι τοῦ Θεοῦ ἡ συγκατάβασις· ἐλυπήθη τὸν υἱὸν ἑνὸς ἀνθρώπου καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ θυσιασθῇ, καὶ δὲν ἐλυπήθη τὸν ἴδιόν του υἱόν, ἀλλὰ ἄφησε νὰ ἀποθάνῃ· «*τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο· ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν*»· παρέδωκε νὰ τὸν πωλήσωσιν οἱ μαθηταί του, νὰ τὸν ἀρνηθῶσιν οἱ φίλοι του, νὰ τὸν κρίνωσιν οἱ ἐχθροί του. Τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν φθόνον τῶν Ἰουδαίων, εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐθνικῶν, εἰς τὰς κατηγορίας τῶν ἱερέων, εἰς τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν στρατιωτῶν, εἰς τὸ μῖσος καὶ εἰς τὴν μανίαν ἑνὸς ἀχαρίστου λαοῦ, ὅπου ἐδίψα τὸ αἷμα του. Τὸν παρέδωκεν εἰς τοὺς ἐμπτυσμούς, εἰς τὰ ραπίσματα, εἰς τὰς μάστιγας, εἰς τὰς ἀκάνθας, εἰς τὸν σταυρόν, μὲ ἕνα τρόπον, ὅπου δὲν τὸν ἐλογίασεν ὡσὰν υἱόν, ἀλλ᾽ ὡσὰν ἕνα ἁμαρτωλόν, μάλιστα ὡσὰν αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ κρίνῃ ὡσὰν πταίστην τὸν υἱὸν καὶ νὰ ἀθωώσῃ τὸν πταίστην ἄνθρωπον· διὰ νὰ παιδεύσῃ τὸν ἀναμάρτητον, καὶ νὰ δικαιώσῃ τὸν ἁμαρτωλόν· διὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἐκεῖνον ὅλην του τὴν θείαν δικαιοσύνην, διὰ νὰ χύσῃ εἰς τοῦτον ὅλον του τὸ ἄπειρον ἔλεος· εἶναι νόημα τοῦ Παύλου «*τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ*»· **ὦ ἄκρα τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις!**

Τοιαύτη ἦτον ἡ διάθεσις τοῦ Πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν· ποία δὲ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα; Μία ἄκρα **ὑπακοή**· «*ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου*». Καὶ τῆς μὲν ἄκρας ταπεινοφροσύνης δίδει τὸ πρῶτον σημάδι εἰς τὸ ἐστρωμένον ἀνώγεον· ἐδῶ τὴν πρώτην φορὰν φαίνεται ἐν δούλου μορφῇ, πλύνει μὲ τὰ ἴδια του χέρια τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ δίδει τὸν ἑαυτόν του τροφὴν τοῖς μαθηταῖς εἰς τὸ Μυστήριον. Τῆς δὲ ἄκρας ὑπακοῆς, εἰς τὸν κῆπον Γεσθημανῇ· ἐδῶ, ἀγκαλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος δείχνων ὅλη τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως, λυπεῖται, μὲ μίαν λύπην τόσον βαθεῖαν, ὅπου τοῦ ἤφερεν ἕως θανάτου τὴν ψυχήν· ἀγωνίζεται μὲ ἕναν ἀγώνα τόσον πολύν, ὅπου τὸν ἔκαμεν νὰ ἐβγάλῃ ἱδρῶτα ὡσὰν αἷμα περισσόν, εἰς τόσον ὅπου ἔτρεχεν ἕως εἰς τὴν γῆν· πίπτει μὲ τὸ πρόσωπον κάτω καὶ μὲ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ χείλη παρακαλεῖ ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ δοκιμάση τὸ πικρὸν ἐκεῖνο τοῦ θανάτου ποτήριον· μ᾽ ὅλον τοῦτο, ὑπήκοος μέχρι θανάτου εἰς τὸ θέλημα τοῦ πατρός. «*Πάτερ – λέγει – οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ, γενηθήτω τὸ θέλημά σου*». Στρεφόμενος πρὸς τοὺς τρεῖς μαθητάς, ὅπου ηὗρε καθεύδοντες, τοὺς ἐξυπνεῖ καὶ «*ἐγείρεσθε, ἄγωμεν*» εἶπεν, ἐκεῖ, ὅπου μᾶς κράζει τοῦ πατρὸς τὸ θέλημα καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ σωτηρία.

Τώρα **τί περισσότερον νὰ θαυμάσωμεν, χριστιανοὶ; τὸν ὁρισμὸν τοῦ Πατρός, ὅπου ἀπεφάσισε τὸν Υἱόν του εἰς θάνατον; ἢ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Υἱοῦ, ὅπου τρέχει εἰς τὸν θάνατον μὲ τόσην προθυμίαν;** οὐχί, καὶ εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πατρὸς καὶ εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Υἱοῦ, ἡμεῖς πρέπει νὰ θαυμάσωμεν τὴν **ἄκραν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασιν**;

Ὁ Θεός, διὰ νὰ λυτρώσῃ τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν τυραννίδα τῆς Αἰγύπτου, ἔστειλεν ἕναν ἄνθρωπον, τὸν Μωϋσῆν. Διὰ νὰ σγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας τῶν Ἑβραίων, ἔκαμε καὶ

ἐχύνετο εἰς τὸ ὁλοκαύτωμα τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν, ὅπου ἦτον αἷμα τράγων καὶ μόσχων· μά, διὰ νὰ λυτρώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ ᾅδου, ἦλθεν αὐτὸς ὁ Ἴδιος προσωπικῶς· «*ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη*»· διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἁμαρτίας μας, ἔχυσεν αὐτὸς τὸ Ἴδιον αἷμα· «*οὐ δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἔσωσεν ἡμᾶς*». Τόσον πολύτιμος εἶναι ἡ σωτηρία μας ὅπου ἀξίζει τὸ αἷμα ἑνὸς Θεοῦ. Μία μοναχὴ σταλαγματία τοῦ θείου αἵματος, εἶναι ὁ ἀκριβώτερος μαργαρίτης τοῦ παραδείσου· καὶ μία μοναχὴ σταλαγματία ἔφθανε, διὰ νὰ σβύσῃ ὅλας τὰς φλόγας τῆς αἰωνίου κολάσεως. Καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο, τόσον πλουσιοπάροχα, ἐχύθη διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ὅπου ἐχύθη ὅλον καὶ δὲν ἔμεινε μία σταλαγματία εἰς τὴν φλέβα τοῦ ἐσταυρωμένου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Στοχασθῆτε καλὰ τοῦτο τὸ μέγα πρᾶγμα, χριστιανοί· Τοῦτος, ὁποῦ ἔπαθεν, ὁποῦ ἐσταυρώθη, ὁποῦ ἀπέθανεν, εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· τοῦτος ἔχυσε, διὰ νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ τὰς ψυχὰς ὅλον τὸ αἷμα· καὶ ἡμεῖς, ἀλλοίμονον! κρατοῦμεν ἀκόμη αἰχμαλώτους τὰς ψυχάς· ἡμεῖς ἀκόμη δουλεύομεν τῇ ἁμαρτίᾳ· ἡμεῖς ἀκόμη δὲν ἤλθομεν εἰς ἐξομολόγησιν καὶ μετάνοιαν· καὶ λοιπόν, τὶς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματὶ μου; ἠμπορεῖ νὰ μᾶς εἰπῇ ὁ Σωτήρ. Τόσον αἷμα, ὅπου ἔχυσα ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη μου· ἡ ἀγωνία, ὅπου ἔκαμα εἰς τὸν κῆπον· τόσον, ὅπου ἔτρεξεν ἀπὸ ὅλον μου τὸ σῶμα εἰς τὰς μάστιγας, ἀπὸ τὴν κεφαλήν μου διὰ τὰς ἀκάνθας, ἀπὸ τὴν πλευράν μου διὰ τὴν λόγχην· τόσον αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν ἔπεσε ματαίως εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ τὸ καταπατοῦσιν οἱ ἄνθρωποι; τὶς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου!

Πατὴρ ἄναρχε, ἐγὼ ἔκαμα τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον, ἔπαθα, ἐσταυρώθηκα, παρέδωκα τὸ πνεῦμα, ἔχυσα ὅλον τὸ αἷμα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν χριστιανῶν, μὰ οἱ χριστιανοὶ δὲν γνωρίζουσι τὸν σωτῆρα τους, δὲν θέλουσι τὴν σωτηρίαν τους, ἀγαποῦσι τὴν κόλασίν τους· λοιπὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ὅπου μὲ ἐσταύρωσαν, ὅπου μὲ ἔκαμαν νὰ ἀποθάνω, ζητῶ συγχώρησιν: «*ἄφες αὐτοῖς*»· διὰ τοὺς χριστιανούς, ὁποῦ μὲ ἔκαμαν νὰ ἀποθάνω δίχως ὄφελος τῶν πολλῶν, ζητῶ κρίσιν: «*κρῖνον αὐτοὺς ὁ Θεὸς*»· ἡ δικαιοσύνη σου μὲ ἔκαμε νὰ χύσω τὸ αἷμα μου, ἡ δικαιοσύνη σου ἂς ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα μου.

Καὶ **δὲν ἔχει καμμίαν ἀπολογίαν ἕνας χριστιανὸς ἀμετανόητος**. «*Ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος*» λέγει ὁ Παῦλος· ὅσῳ τιμιωτέρα ἐστάθη ἡ ἐξαγορά του, τόσῳ βαρυτέρα θέλει εἶναι ἡ τιμωρία του.

Ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἂς δοξάσωμεν τὸν Σωτῆρα· ἂς κάμωμεν μετάνοιαν· καὶ ἂς λάβωμεν τὴν ὠφέλειαν τοῦ πολυτίμου ἐκείνου αἵματος, ὁποῦ ἐχύθη δι᾽ ἡμᾶς. Ἴδαμεν τὶς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπαθε, καὶ ἐθαυμάσαμεν μίαν ἄκραν συγκατάβασιν· ἂς ἰδῶμεν τί ἔπαθε, διὰ νὰ συμπονέσωμεν εἰς μίαν ἄκραν ὑπομονήν.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Ἴδετε ποτέ, χριστιανοί, ἕνα μικρὸν πλοιάριον μέσα εἰς πλατεῖαν θάλασσαν, μακρὰν ἀπὸ τὴν γῆν, ἐγκαταλελειμμένον ἀπὸ πᾶσαν τέχνην καὶ βοήθειαν, πολεμούμενον ἀπὸ ἐναντίους καὶ σφοδροτάτους ἀνέμους, συχνοδαρμένον ἀπὸ ἄγρια κύματα, ὅπου τέλος πάντων καταποντίζεται εἰς τὸν βυθὸν; τέτοιας λογῆς στοχασθῆτε νὰ βλέπετε εἰς τὴν αἱματώδη θάλασσαν τῶν πικροτάτων παθῶν, τὸν μονογενῆ υἱὸν τῆς Παρθένου, μακρὰν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς ἠγαπημένης του μητρός· ἐγκαταλελειμμένον ἀπὸ τὸν ἄναρχον Πατέρα του, ὅπου μίαν φορὰν παρέδωκεν αὐτόν· μοναχόν, χωρὶς τὴν βοήθειαν καὶ συντροφίαν τῶν μαθητῶν, ὅπου τὸν ἀφῆκαν καὶ ἔφυγον.

Μά, ὄχι· ἐγὼ βλέπω ἕναν του μαθητήν, ὅπου ἔρχεται μὲ πλῆθος πολὺ στρατιωτῶν καὶ ὑπηρετῶν, μὲ ἅρματα, μὲ φανούς, μὲ λαμπάδας, πλησιάζει, τὸν ἀγκαλιάζει, τὸν φιλεῖ· εἰς καλὴν ὥραν ἦλθες, φίλε καὶ πιστὲ μαθητά, νὰ παρηγορήσης τὸν λυπημένον, νὰ συντροφεύσης τὸν ἐγκαταλελειμμένον Διδάσκαλον· μὰ – εἶπε μου – τί καλὸν μήνυμα φέρεις ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῶν ἀρχιερέων; «*Φίλε ἐφ᾽ ᾧ πάρει*»; τοὺς ἐκατάπεισες τάχα νὰ ἀφήσωσιν εἰς εἰρήνην ἕνα θειότατον ἄνθρωπον, ὅπου δὲν ἔδωκε κανένα σκάνδαλον, μάλιστα ἔκαμε χιλίας εὐεργεσίας εἰς ὅλον τὸν λαὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ; ἢ τάχα ἐξάνοιξες πὼς τοῦ μελετοῦσι κανένα μεγάλον κακὸν καὶ ἦλθες μὲ τόσην παράταξιν νὰ τοῦ δώσῃς βοήθειαν; Δὲν ἀποκρίνεσαι; Νὰ σὲ ἰδῶ καλύτερα ποῖος εἶσαι; Ἄχ! ἐσὺ εἶσαι **ὁ Ἰούδας ὁ προδότης**, ὁ ἀποστάτης ἀπόστολος, ὁ δόλιος μαθητής· ἐσὺ εἶσαι, ὁποῦ τὸν ἐφίλησες τώρα, καὶ ἔρχεσαι νὰ τὸν παραδώσῃς; ὦ μεγάλη ἀχαριστία τοῦ Ἰούδα! ὦ μεγάλη συμφορὰ τοῦ Χριστοῦ.

Χριστιανοί, λέγουσι πώς, ὅταν Ἰούλιος ὁ Καῖσαρ εἶδε τοὺς φονεῖς, ὅπου ἦλθον νὰ τὸν φονεύσουν μέσα εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ ἐξάνοιξεν ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους τὸν Βροῦτον, ὅπου ἠγάπα ὡς υἱόν· «*καὶ σὺ τέκνον*»; τοῦ εἶπε· καὶ μὲ τοῦτο ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὴν χλαμμύδα του, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τόσην ἀχαριστίαν, τὴν ὁποίαν ἐτρόμαξε περισσότερον ἀπὸ τὸν θάνατον. Καὶ **πόσην λύπην θὰ ἔλαβε ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ** Ἰούδα**;** καὶ σὺ τέκνον; θὰ ἔλεγε· καὶ σὺ μαθητά μου; καὶ σύ, ἀπόστολέ μου, εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἐχθρῶν μου; μάλιστα καταφυγὴ τῶν ἐχθρῶν μου καὶ μὲ προδίδεις εἰς θάνατον; «Ἰούδα, *φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως*»; Ἀλλὰ εἰς τὴν μεγάλην ἀχαριστίαν τοῦ προδότου μαθητοῦ, εἶναι καὶ μεγάλη καταφρόνησις τοῦ προδομένου διδασκάλου. Ἐπροδόθησαν καὶ ἄλλοι, ἐπωλήθησαν καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καθὼς ἐπροδόθη καὶ ἐπωλήθη ὁ Χριστός, ἄλλος οὐδείς. Ἐπρόδωσεν ὁ Βροῦτος τὸν Καίσαρα, μὰ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος· ἐπρόδωσεν ὁ Ἰούδας τὸν Χριστόν, ἀλλὰ διὰ τριάκοντα ἀργύρια· τόσον ἐνομοθέτησεν ὁ Μωϋσῆς νὰ πληρώνεται ὁ φόνος ἑνὸς δούλου. Κακὸν παράδειγμα, ὅπου ἄφησες, ὦ Ἰούδα, νὰ πωλῆται διὰ φιλαργυρίαν ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους ὁ Χριστός, ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς νὰ πραγματεύωνται τὰ μυστήρια. Ἐπώλησαν οἱ ἀδελφοὶ τὸν Ἰωσήφ, μὰ διὰ νὰ μὴ λάβῃ θάνατον· ἐπώλησεν ὁ Ἰούδας τὸν Χριστόν, ἀλλὰ διὰ νὰ λάβῃ θάνατον· «*ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι*»· ἂν δὲν λογίζεται ὡς υἱὸς Θεοῦ,

ὑπομονή, δὲν εἶναι ἀκόμη φανερὰ γνωρισμένος· μά, κἂν νὰ ἐλογίζεται ὡς υἱὸς ἑνὸς ἀνθρώπου! οὐδὲ τοῦτο· λογίζεται ὡσὰν ἕνα ἄλογον ζῶον, διωρισμένον εἰς τὴν σφαγήν.

Διψοῦσι τὸ αἷμά του οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ Συνέδριον ὅλον, συνηγμένοι εἰς τὰ παλάτια Ἄννα καὶ Καϊάφα, ὅπου, συρμένος ἀπὸ ὅλην τὴν σπεῖραν, παραστέκεται διὰ νὰ κριθῇ ὁ Ἰησοῦς. Οἱ κριταὶ ἐχθροί, οἱ μάρτυρες ψευδεῖς, ποίαν ἀπόφασιν ἀναμένομεν; «*Ἔνοχος θανάτου ἐστὶν*»· ἔνοχος θανάτου ἐστὶ; καὶ λοιπὸν ἂς πεθάνῃ μὰ τὶς χρεία εἶναι νὰ τὸν πτύουσι εἰς τὸ πρόσωπον; νὰ τὸν κολαφίζουν, νὰ τὸν ραπίζωσι; καί, διὰ περισσότερον περιγέλοιον, νὰ τοῦ σφαλίζωσι τὰ μάτια; καί, προσθέτοντες τὰς ὕβρεις τῆς βλασφήμου γλώσσης εἰς τὰς βαρυματίας τῆς ἱεροσύλου δεξιᾶς, ἐρωτοῦσιν εἰς κάθε ράπισμα: «*προφήτευσον ἡμῖν (λέγοντες), Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε*»; Σταθῆτε, ὦ ὑπηρέται τοληροί, καὶ ἐγὼ θέλω νὰ τὸν ἐρωτήσω: Ἰησοῦ μου, Λυτρωτά μου, ὅπου ἐκαταστήθης καὶ ἔγεινες παίγνιον τῶν ἀνθρώπων, διατὶ τώρα ἔχεις τὸ πρόσωπον, ὡσὰν σκεπασμένον μὲ τὸ κάλυμμα τῆς πίστεως, «*προφήτευσον ἡμῖν· τίς ἐστιν ὁ παίσας σε*»; προφήτευσον ἡμῖν ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου συχνότερα σὲ κολαφίζει, Ἰουδαῖος ἢ αἱρετικὸς ἢ ὀρθόδοξος; προφήτευσον ἡμῖν· τίνος εἶναι ἐκεῖνο τὸ χέρι, ὅπου σοῦ δίδει τὸ βαρύτερον ράπισμα; εἶναι χέρι σκανδαλοποιοῦ ἱερέως ἢ ἀνευλαβοῦς λαϊκοῦ; εἶναι χέρι πόρνης ἀσελγοῦς ἢ νέου ἀκολάστου; εἶναι χέρι ἀδίκου κριτοῦ ἢ πλουσίου πλεονέκτου; εἶναι χέρι φονέως αἱμοβόρου ἢ κλέπτου ἅρπαγος; προφήτευσον ἡμῖν· τί σοῦ πονεῖ περισσότερον; τὰ ραπίσματα τῶν Ἰουδαίων ἢ αἱ ἁμαρτίαι τῶν χριστιανῶν; Ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς μου τώρα δὲν ὁμιλεῖ, σιωπᾷ, καὶ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄφωνος ἀμνός, ὁποῦ προεῖπεν ὁ Ἠσαΐας.

Ἀλλὰ θέλετε νὰ προφητεύσω ἐγὼ; Περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναρίθητα ραπίσματα, ὅπου τοῦ δίδουσιν οἱ ὑπηρέται τῶν ἀρχιερέων, τοῦ κακοφαίνονται τρία, ὅπου τοῦ δίδει ἕνας του μαθητής, ὁ Πέτρος, ὅπου τρεῖς φοραῖς τὸν ἀρνεῖται· «*οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον*». Ὁ Πέτρος ἡ πέτρα τῆς πίστεως, ἔγεινε πέτρα σκανδάλου· αὐτὴ εἶναι ἡ μοναχὴ πέτρα, ὅπου ἐρράγη, καὶ πρὶν νὰ ἀποθάνῃ ὁ Χριστός, ὅτε τρὶς ἠρνήθη τὸν διδασκαλον· μὰ πάλιν ἐρράγη εἰς τὴν συντριβὴν καὶ ἐγνώρισε τὸν διδάσκαλον. Καθὼς ἐκείνη ἡ πέτρα εἰς τὴν ἔρημον κτυπημένη μὲ τὴν ράβδον τοῦ Μωϋσέως, ἔτσι ἐτούτη συντετριμένη μὲ ἕνα βλέμμα τοῦ Ἰησοῦ· μὲ ταύτην τὴν διαφοράν, πὼς ἀπὸ ἐκείνην ἔτρεξε νερὸν γλυκὺ ὡσὰν μέλι, ἀπὸ ἐτούτην δὲ ἔτρεξαν πικρότατα δάκρυα· «*ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς*». Δίκαιον ἔχεις, ὦ Πέτρε, νὰ κλαίῃς ἀπαρηγόρητα, πάλιν μακάριος ἐσύ, ὁποῦ καθὼς **ἐστάθης γλήγορος εἰς τὸ νὰ ἀρνηθῇς, ἔτσι ἐστάθης καὶ γλήγορος εἰς τὸ νὰ μετανοήσῃς, μίαν ὥραν ἐστάθης εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἔκλαυσες ὅλην σου τὴν ζωήν**. **Ἄθλιοι ἡμεῖς, ὁποῦ εἴμασθεν τόσον γλήγοροι εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τόσον ἀργοὶ εἰς τὴν μετάνοιαν· ἡμεῖς ἁμαρτάνομεν ὅλην μας τὴν ζωὴν καὶ δὲν κλαίομεν μίαν ὥραν.**

Μὰ ἐγὼ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν τοῦ Πέτρου καταλαμβάνω πὼς ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησε τρίς, ὅπου ἦτον τὸ σημάδι τῆς μετανοίας του· καὶ λοιπὸν ἐξημέρωσεν, ἤνοιξε τὸ

Πραιτώριον τοῦ Πιλάτου. Ἐδῶ ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Καϊάφα φέρεται δεμένος ὡσὰν κατάδικος ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ χέρια τῶν ἱερωμένων, μέσα εἰς τὰ σπίτια τῶν ἀρχιερέων κακά, καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ χέρια τῶν λαϊκῶν, μέσα εἰς τὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων χειρότερα. Ὦ ἀσύγκριτος δυστυχία τοῦ Ἰησοῦ! ποὺ ποτέ δὲν εὑρίσκει καταφυγὴν καὶ βοήθειαν, ὁλοῦθεν καταφρόνησιν καὶ τιμωρίαν. Ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, Ἰουδαῖοι καὶ ἄρχοντες καὶ δοῦλοι, κριταὶ καὶ στρατιῶται, νέοι καὶ γέροντες, κάθε τάξις, ὅλος ὁ λαὸς τὸν κατακρίνουσι ὡς πταίστην, ὅλοι τὸν θέλουσι ἀποθαμένον, ὅλοι φωνάζουσι: «*σταύρωσον, σταύρωσον αὐτὸν*»· ἕνας Βαραββᾶς λῃστὴς ἐπίσημος, προτιμᾶται ἀπὸ τὸν ἄπταιστον Ἰησοῦν, διὰ τὸν ὁποῖον μία εἶναι ὁλονῶν ἡ γνώμη καὶ ἡ φωνή: «*σταυρωθήτω*»· ἐξίσταται εἰς τόσην ὀργὴν ὁ ἡγεμὼν καὶ θέλει νὰ μάθῃ ποῖον εἶναι τὸ πταίσιμόν του, ὅθεν: «*τὸ ἔθνος τὸ σὸν – λέγει – καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί, τί ἐποίησας*»; Οὐχί, Πιλάτε ἐσὺ μόνος εἶσαι ξένος ἐδῶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ δὲν ἠξεύρεις τί ἔκαμεν ὁ Ναζωραῖος ἐτοῦτος; «*Τί ἐποίησας*»; ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ· τυφλοὺς ἐφώτισε, λεπροὺς ἐκαθάρισε, παραλύτους ἀνώρθωσε, νεκροὺς ἀνέστησε, λαοὺς πεινασμένους ἐχόρτασε, ψυχὰς πλανεμένας ἐδίδαξεν· αὐτὸ εἶναι τὸ πταίσιμόν του. «*Τί ἐποίησας*»; ἐρώτησαι τοὺς λαούς, ὁποῦ ἐκστατικοὶ ἤκουον τὸ θεῖον του κήρυγμα· ἐρώτησαι μίαν Σαμαρῖτιν, ὁποῦ μὲ ἕνα του λόγον, ἀπὸ πόρνη ἔγεινε παρθένος· μίαν Μαγδαληνήν, ὁποῦ ἀπὸ ἁμαρτωλὸς ἔγεινεν ἀπόστολος· ἕνα Ζακχαῖον, ὅπου ἀπὸ πλεονέκτης ἔγεινεν ἐλεήμων· ἕνα Ματθαῖον, ὅπου ἀπὸ τελώνης ἔγεινεν εὐαγγελιστής· ἐρώτησε ἕνα Λάζαρον, ὁποῦ ἀκόμη ζῇ, τὸν ὁποῖον ἓξ ἡμέρας εἶναι, ὁποῦ ἀνέστησε τεταρταῖον· ἐρώτησε τοὺς παῖδας τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου τὸν ἐπροϋπάντησαν μετὰ βαΐων καὶ κλάδων, ψάλλοντες τὸ Ὡσαννά. «*Τί ἐποίησας*»· ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ ὁμιλήσωσι καὶ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ἄνεμοι, ὁποῦ τὸν ὑπήκουσαν, καὶ οἱ ἴδιοι δαίμονες, οἱ ἐχθροί του, ὁποῦ τὸν ὡμολόγησαν Υἱὸν Θεοῦ. «*Τί ἐποίησας*»· καὶ τί δὲν ἔκαμεν, ὦ Πιλάτε; ἂν εἶχες νοῦν νὰ ἐκαταλάβανες τὴν ὑψηλήν μας θεολογίαν, ἐγὼ σοῦ ἔλεγα: πὼς τοῦτος εἶναι ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ προανάρχου Πατρός, «*δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο*»· ὅπου ἔκαμεν ὅσα βλέπεις καὶ ὅσα δὲν βλέπεις, τὴν γῆν μὲ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα· τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ ἄστρα καὶ μὲ τὸν ἥλιον· ὁποῦ ἔκαμε τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους καὶ ἐσὲ τὸν ἴδιον, ὦ Πιλάτε· **ἕνα μόνον πρᾶγμα δὲν ἔκαμε, τὴν ἁμαρτίαν**· «*ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*». Τοῦτο τὸ ἠξεύρει καὶ ὁ Πιλάτος καὶ τὸ λέγει φανερὰ εἰς ἐπήκοον παντὸς τοῦ λαοῦ: «*οὐκ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν*»· καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο... παράνομα κριτήρια τῆς γῆς, κρίσεις ἄδικοι τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, δὲν φθάνει νὰ εἶναι ἄπταιστος, ὅταν πέφτῃ εἰς τὰ χέρια ἑνὸς ἀδίκου κριτοῦ, ὅπου ἔχει τὰ ἴδια τέλη, ὁποῦ φοβεῖται μὴ χάσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Καίσαρος.

Ὁ ἄπταιστος Ἰησοῦς μαστιγώνεται καί, ἂν ἐρωτήσῃς τὴν ἀφορμήν, ὁ ἴδιος κριτὴς ἀποκρίνεται· διατὶ «*οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν*»· ὦ ἐλεεινὸν θέαμα! νὰ βλέπῃ τινὰς ἕνα Υἱὸν Θεοῦ, ὁποῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναβάλλεται τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον, γυμνὸν εἰς τὰ μάτια καὶ στρατιωτῶν, ὁποῦ ἐμπαίζουσι, καὶ Ἰουδαίων, ὁποῦ βλασφημοῦσιν! Αὐτοὶ ἁρματώνουσι τὴν ἀπάνθρωπον δεξιὰν μὲ τὰς μάστιγας· δέρνουσι, πληγώνουσι, καταξεσκλοῦσι τὰς καθαρωτάτας σάρκας τοῦ θείου Ἐμμανουήλ, ὁποῦ τρέμει,

ἱδρώνει, ὀλιγοψυχεῖ ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ χυνομένου αἵματος. Καὶ τέτοια βάσανος δὲν ἐτύχαινεν ἐμὲ; **τέτοιαι μάστιγες, δὲν ἔπρεπε νὰ δέρνουσι τὰς σάρκας μου, ὁποῦ ἔπταισαν μὲ χιλίων λογιῶν ἁμαρτίας; τόσον αἷμα δὲν ἔπρεπε νὰ τρέξῃ ἀπὸ τὸ κορμί μου, διὰ νὰ πλύνῃ τὰς ἀκαθαρσίας μου;** Ἄγγελοι, Σεραφίμ, δράμετε τὸ ὀγληγορώτερον σκεπάσατε τὰ ἀμώμητα ἐκεῖνα μέλη, κρύψετὲ τα ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν τὰ ἀκάθαρτα βλέμματα.

Μὰ ἐγὼ βλέπω καὶ τὰ ἐσκέπασαν μὲ κόκκινην χλαμύδα, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ στρατιῶται τὸν ἐνδύουσι διὰ παίγνιον, ὡς βασιλέα τῶν Ἰουδαίων. Τοῦ βάνουσιν, ὡσὰν βασιλικὸν διάδημα, ἕνα ἀκάνθινον στέφανον, ὁποῦ τοῦ κεντᾶ καὶ πληγώνει βαθεῖα τὴν κεφαλή. Τοῦ δίδουσι βασιλικὸν σκῆπτρον ἕνα κάλαμον, τὸν ὁποῖον συχνοπαίρνουσιν ἀπὸ τὰ χέρια του, διὰ νὰ δέρνουσι τὴν κεφαλήν του. Γονατίζουσιν ἐμπρός του, ἐμπαίζοντές τον ὡς ἕνα μωρόν, καὶ τὸν χαιρετοῦσι μὲ ἐμπτυσμοὺς καὶ ραπίσματα· «*χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων*». Δὲν ἐσφάλετε, ὄχι, ὦ ἀσεβεῖς· θέλοντες νὰ κάμετε ἕνα πλαστὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, ἐκάματε τὸν ἀληθινὸν βασιλέα τῶν χριστιανῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Ἰησοῦ μας Χριστοῦ, δὲν εἶναι, ὄχι, βασιλεία ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· τέτοιον βασιλέα καταφρονεμένον καὶ βασανισμένον προσκυνοῦμεν ἡμεῖς, διατὶ καυχώμεθα εἰς τὰς καταφρονήσεις καὶ εἰς τὰ βάσανα. Μὲ τέτοιαν ὀνειδιστικὴν χλαμμύδα τὸν θέλομεν, διατὶ τὸ ὄνειδός μας εἶναι δόξα καὶ τιμή· μᾶς ἀρέσει ὁ ἀκάνθινός του στέφανος διατὶ μᾶς ἀρέσει ἡ θλῖψις καὶ στενοχώρια. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχῃ ἄλλο σκῆπτρον, παρὰ ἕνα ἐλαφρὸν κάλαμον, διότι δὲν ὀρεγόμεθα βάρος περιουσίας βιοτικῆς. Δὲν ἐσφάλετε ὄχι, ὦ ἀσεβεῖς, καὶ μὴ θέλοντες ἐχειροτονήσατε τὸν βασιλέα τῶν μαρτύρων μας καὶ ἀσκητῶν μας, ποὺ θέλουσι πολιτεύσειν τὸν οὐρανόν. Ἄχ! καὶ νὰ ἠξεύρετε πὼς τέτοιον βασιλέα, ὅπου τώρα ἐμπαίζετε, θέλουσι προσκυνήσει ὅλοι οἱ βασλεῖς τῆς γῆς. Νὰ ἠξεύρετε πὼς ὑποκάτω ἐκείνης τῆς ξεσχισμένης χλαμμύδος, ὁποῦ τοῦ ἐβάλετε, θέλουσιν ὑποταχθῇ εἰς προσκύνησιν πάντα τὰ ἔθνη. Νὰ ἠξεύρετε πὼς ἐκεῖνα τὰ ἀκάνθια, μὲ τὰ ὁποῖα τοῦ ἐπλέξατε στέφανον, θέλουσι γίνει βέλη κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἁγίας μας πίστεως. Νὰ ἠξεύρετε, πὼς μὲ ἐκεῖνον τὸν ἐλαφρὸν κάλαμον, ὅπου τοῦ ἐδώκατε, θέλει καταβάλει καὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ τοὺς ναοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν.

Χριστιανοί, ὅπου μὲ ἀκούετε, δὲν εἶναι ἔτσι; τοιοῦτος σωστὰ εἶναι ὁ βασιλεύς, τοῦ ὁποίου ἡμεῖς εἴμεσθεν δοῦλοι. Βασιλεὺς τῶν πόνων καὶ τῆς ὑπομονῆς, καὶ ἰδέτε τον, ὅπου προβαίνει φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, συντροφιασμένος ἀπὸ τὸν Πιλάτον, ὁποῦ τὸν δείχνει εἰς τὰ μάτια ὅλης τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ λέγει: «*Ἴδε ὁ ἄνθρωπος*». Κρατήσετε τὰ δάκρυά σας, δὲν θέλω νὰ κλαύσετε· θέλω νὰ προσκυνήσετε τὸν βασιλέα ἡμῶν. «*Ἴδε ὁ ἄνθρωπος*». Πάτερ οὐράνιε, τοῦτος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ δὲν ἔχει οὔτε εἶδος, οὔτε κάλλος, εἶναι ὁ μονογενῆς σου Υἱός, ὁποῦ «*ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησας*»; Ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, τοῦτος ὁ ἄνθρωπος, ὁ πολυπαθής, εἶναι ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, τοῦ ὁποίου ψάλλετε ἀκατάπαυστα τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ἐν οὐρανοῖς; «*Ἴδε ὁ ἄνθρωπος*». Ποῦ εἶσθε, προφῆται, νὰ ἰδῆτε τὴν προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν, τὸν βασιλέα

τοῦ Ἰσραήλ, τὸν ἐπιθυμημένον Μεσσίαν; ποῦ εἶσθε, Ἀπόστολοι, νὰ ἰδῆτε τὸν Θεὸν καὶ διδάσκαλον; ποῦ εἶσαι, μήτηρ γλυκυτάτη Μαρία, νὰ ἰδῇς τὸν μονάκριβόν σου υἱόν; «*Ἴδε ὁ ἄνθρωπος*». Ἴδετε, ἱερεῖς, τὸν ἄκρον ἀρχιερέα σας· ἴδετε, παρθένοι, τὸν νυμφίον σας· ἴδετε, ὀρφανοί, τὸν πατέρα σας· ἴδετε, πλανεμένοι τὸν ὁδηγόν· ἴδετε, ἀσθενησμένοι, τὸν ἰατρόν· ἴδετε, ἁμαρτωλοί, τὸν σωτῆρα· ἴδετε χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ γνωρίσατε τὸν βασιλέα ἡμῶν· Χαῖρε ὁ βασιλεύς, ὄχι τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ τῶν Χριστιανῶν. Ὁ θεῖος σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ὁ αἰώνιος νυμφίος τῆς ἐκκλησίας μας. Ἐσὺ δὲν ἔχεις εἶδος καὶ μορφὴν ἀνθρώπου, ἀλλ᾽ ἡμεῖς τοῦτο τὸ πρόσωπον λατρεύομεν· φιλοῦμεν τὰ σχοινία τῶν χειρῶν σου, ὁποῦ μᾶς ἰάτρευσαν· καταφρονεμένος, πληγωμένος, αἱματωμένος, ἂς εἶσαι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν· ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν. «*Ἴδε ὁ ἄνθρωπος*»· μὰ ὄχι, ἴδε ὁ Θεός· σὲ γνωρίζομεν διὰ ἄνθρωπον, ὅταν βλέπωμεν τὰ πάθη σου· σὲ γνωρίζομεν διὰ Θεόν, ὅταν βλέπωμεν τὴν εὐεργεσίαν σου· ἄνθρωπος ὁμοῦ καὶ Θεός, διατὶ πάσχεις καὶ σώζεις.

Μὰ φθάνει, σὲ παρακαλοῦμεν, ἕως ἐδῶ· ἵλεώς σοι, Κύριε, μὴ πάθῃς ἄλλο περισσότερον· φθάνει καὶ περισσεύει διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ὅσον αἷμα ἔχυσες ἕως τώρα. Ἰησοῦ μου, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου, διὰ νὰ μὴ σὲ ἀφήσω νὰ μισεύῃς, ἂν ἦτον δυνατὸν ἤθελα νὰ σὲ κρύψω μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου. Μά, ἀλλοίμονο εἰς ἐμέ· αὐτὴ εἶναι ὅλη μολυσμένη ἀπὸ ἁμαρτίας καὶ φοβοῦμαι πὼς ἐσύ, ὁ καθαρώτατος, παρὰ νὰ στέκῃς εἰς τὴν ἀκάθαρτόν μου καρδίαν, κάλιον θέλεις νὰ στέκῃς εἰς τὸν σταυρόν· καὶ πήγαινε εἰς τὸν Σταυρόν, ὁποῦ ἐγὼ σὲ ἀκολουθῶ μὲ τὰ δάκρυά μου καὶ μὲ τὸν λόγον μου.

Καὶ ὄντως Σταυρὸς εἶναι ὁ θάνατος, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ἀπεφάσισεν ὁ Πιλάτος· «*παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ*». Καὶ λοιπὸν μὲ φοβεροὺς ἀλαλαγμούς, μὲ μεγάλας χαράς, μὲ ἄπειρον πλῆθος λαοῦ, τὸν παίρνουσιν ἀπὸ τὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου οἱ Ἰουδαῖοι· καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ φορτώνουσιν εἰς τοὺς ὤμους του τὸ τιμωρητικὸν ξύλον τοῦ σταυροῦ· τὸν περνοῦσιν ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ φορτωμένον τὸ βάρος, ἀγωνισμένον ἀπὸ τὸν κόπον, στάζοντα ἱδρῶτα ἀπὸ ὅλον τὸ κορμί, τὸν ἀνεβάζουσιν ἐπάνω εἰς τὸν Γοργοθᾶ. Ποτίζουσι τὰ μαραμένα του χείλη μὲ ὄξος καὶ χολήν· καί, ἐπειδὴ πολλὰ ὀλίγη ζωὴ ἔμεινεν ἀκόμη εἰς ἐκεῖνα τὰ πολυπαθῆ μέλη, σπουδάζουσι τὸ γρηγορώτερον νὰ τελειώσωσιν τὸ παράνομον ἔργον. Τὸν ἐκδύουσι μὲ βίαν· τὸν ρίπτουσι εἰς τὴν γῆν, τὸν ἁπλώνουσιν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, καρφώνουσι πρῶτον τὴν δεξιάν, τὴν ἀριστερὰν ὕστερα, καὶ τοὺς δύο πόδας, καὶ τέλος πάντων, μὲ χίλιαις φοβεραῖς φωναῖς, συμπλεγμέναις μὲ ἄλλας τόσας βλασφημίας, τὸν σηκώνουσι ὑψηλὰ καὶ σταίνουσι τὸν Σταυρὸν ἐπὶ τὸν καλούμενον Κρανίου τόπον. Δὲν φθάνει, ἀλλ᾽ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν σταυρώνουσι καὶ δύο ληστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων διὰ νὰ μὴ λείψῃ εἰς τὴν ἄκραν βάσανον καὶ ἄκρα ἀτιμία· διὰ νὰ εἶναι διπλοῦν πάθος, καὶ σώματος καὶ ψυχῆς. Τοὺς πόνους τῆς σκληρᾶς ταύτης σταυρώσεως ἐκεῖνος μόνο ἔχει δύναμιν νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, ὅπου μόνος ἔλαβεν ὑπομονὴν νὰ τοὺς δοκιμάσῃ. Λέγουσιν οἱ ἱεροὶ θεολόγοι, στοχαζόμενοι τὸ ἁγιώτατον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πὼς ἦτον ὄχι ἔργον φύσεως, διατὶ

δὲν ἦτον τῆς θείας δυνάμεως ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός· διατὶ ἦτον ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ τῶν καθαρῶν αἱμάτων Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου, θεότευκτον κατοικητήριον μιᾶς ὁλοφώτου ψυχῆς· ὅπου ἔχει δηλαδὴ καὶ τὰς ἔξω αἰσθήσεις, καὶ τὰς ἔσω δυνάμεις εἰς μίαν ἄκραν τελειότητα. Λέγουσι· πὼς ὅλοι οἱ πόνοι ὁμοῦ, ὁποῦ ἐδοκίμασαν εἰς τὰς βασάνους οἱ μάρτυρες, δὲν εἶναι νὰ συγκριθῶσι ἕναν μόνον πόνον ἀπὸ ἐκείνους, ὅπου ἐδοκίμασεν εἰς τὰ πάθη του ὁ Χριστός. Εἶναι ὅμως ἀκόμη καὶ τοῦτο, πὼς εἰς ἐκείνους τοὺς πόνους τῶν μαρτύρων ἔστεκεν ἀοράτως ὁ Θεός, ὅπου τοὺς ἐδυνάμωσε μὲ τὴν θείαν του χάριν· ὅθεν ἐκεῖνοι πολλάκις ἐχόρευον μέσα εἰς τὰς φλόγας, ἔχαιρον εἰς τὴν σφάγὴν καὶ ἢ ἐκεῖνοι ἦτον ὁλότελα ἀναίσθητοι εἰς τοὺς πόνους ἢ οἱ πόνοι ἦσαν πολλὰ ἐλαφροὶ εἰς ἐκείνην τὴν αἴσθησιν· ἀλλ᾽ εἰς τοὺς πόνους, ὅπου ἐδοκίμασεν εἰς τὰ πάθη του ὁ Χριστός, παρέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ τρόπον τινὰ ὁλότελα τὸν ἐγκατέλειπε· τὸ λέγει ὡσὰν παραπονεμένος ὁ αὐτὸς Ἰησοῦς: «*Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί μὲ ἐγκατέλιπες*»; Ὄχι πὼς ἡ θεότης ἐγκατέλειψε κἂν μίαν στιγμὴν τὴν ἀνθρωπότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἦτον ἀχώριστα ἡνωμένη ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ὑποστάσεως, ἀλλ᾽ ὅσον εἰς τὰ πάθη, ἡ θεότης τέτοιας λογῆς ἄφησε μοναχὴν τὴν ἀνθρωπότητα νὰ πάσχῃ καὶ νὰ πονῇ, ὡσὰν νὰ μὴν ἦτον μετ᾽ αὐτὴν ἡνωμένη ὁλότελα, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ εἰς τὰ πάθη καμμίαν βοήθειαν, εἰς τοὺς πόνους καμίαν παρηγορίαν· «*Θεέ μου, ἵνα τί μὲ ἐγκατέλιπες*»;

Μὰ ἂν ὁ οὐράνιος Πατὴρ ἐγκατέλιπε τὸν Χριστόν, δὲν τὸν ἐγκατέλιπε ἡ ἀγαπημένη του Μήτηρ. Ἄχ, χριστιανοί! ἂν ἕνας σταυρὸς κρατῇ τὸν Χριστὸν ὄπισθεν ἀπὸ τοὺς ὤμους του, ἡ παρουσία τῆς γλυκυτάτης μητρὸς εἶναι ἄλλος ἕνας σταυρός, ὅπου ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια του. «*Εἱστήκει παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ*». Αὐτὴ στέκει, βλέπει, δὲν κλαίει, δὲν παραπονεῖται, καὶ βαστᾶ εἰς τὴν καρδίαν μὲ σιωπὴν ἐκείνην τὴν ρομφαίαν, ὁποῦ τῆς ἐπροεῖπεν ὁ Συμεών· στέκει ἐσταυρωμένη εἰς τὴν σταύρωσιν, μὰ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν γίνεται δεύτερος σταυρὸς τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ἐγὼ δὲν ἠξεύρω, ποῖος βασανίζεται περισσότερον, ὁ υἱὸς ἢ ἡ μητέρα; καὶ ποῖος υἱὸς ἐγνώρισε τέτοιαν μητέρα; ἐθλίβετο ἡ μητέρα, συνεθλίβετο καὶ ὁ υἱός. Ἐδοκίμαζεν ὁ υἱὸς εἰς τὸ πάθος του τὴν θλῖψιν τῆς μητρός, ἐδοκίμαζεν ἡ μητέρα σιμὰ εἰς θλῖψιν της τὸ πάθος τοῦ υἱοῦ, καὶ ἐγίνετο εἰς τὸν υἱὸν καὶ εἰς τὴν μητέρα διπλῆ ἡ βάσανος, ὁποῦ ἔκανεν ἀπὸ τὸν πόνον τοῦ υἱοῦ καὶ ἀπὸ πόνον τῆς μητρὸς ἕνα μοναχὸν πόνον. Πόνον, ὅπου ἤρχετο ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ εἰς ἐκείνην τῆς μητρὸς καὶ ἐστρέφετο ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς εἰς ἐκείνην τοῦ υἱοῦ· καὶ τέτοιας λογῆς ἐρχόμενος καὶ στρεφόμενος, ἐγένετο πάντα πλέον σφοδρὸς καὶ ἐξανάσπα καὶ τὰς δύο καρδίας, διὰ νὰ τὰς φέρῃ εἰς μίαν. Καὶ πέλος πάντων ἢ ἤθελε σύρει υἱὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς ἢ ἤθελε σύρει τὴν μητέρα εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ υἱόν, ἂν ὁ Ἰησοῦς μου, ὅπου ἤθελε νὰ ἀποθάνῃ μοναχός, χωρὶς συντροφίαν εἰς τὸν σταυρὸν δὲν ἤθελεν ἐμποδίσει· μὰ πῶς; Μὲ ἕνα δεύτερον πόνον, ἀκόμη ἀπὸ τὸν πρῶτον μεγαλύτερον, ἀναγκαζόμενος νὰ μὴν τὴν γνωρίσῃ, ἀλλ᾽ ὡσὰν μίαν ξένην γυναῖκα, καὶ νὰ τῆς δώσῃ τὸν Ἰωάννην ὡσὰν ἄλλον υἱόν: «*Γύναι, ἴδε, ὁ υἱός σου· εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου*» Ἀλλ᾽ ὦ σταυρωμένε Βασιλεῦ, τί ὑπομένεις; ἐχόρτασες ἕως τώρα, πίνοντας τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου ποτήριον; ὄχι· διψῶ. Ἀπὸ ὅλα τὰ βασανισμένα μέλη,

ἡ γλῶσσα ἔμεινεν ἀκόμη, καὶ ζητεῖ πάθος ξεχωριστόν· ὅθεν γεύεται ὄξος μεμιγμένον μὲ ὕσσωπον, ὕστερην σταλαγματίαν τοῦ πικροῦ ποτηρίου. «*Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· τετέλεσται*». Καὶ ἐδῶ, ὡσὰν φρόνιμος οἰκονόμος, γνωρίζοντας πὼς ἐγγίζει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, κάνει εἰς τὴν καινὴν διαθήκην πλήρωμα καὶ τέλος εἰς τὴν παλαιάν. Καὶ ἀφίνει πρῶτον μὲν τῶν ἐχθρῶν του, τῶν Ἰουδαίων, τὴν **συγχώρησι**· «*Πατὲρ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι*». Ἀφίνει τῶν στρατιωτῶν, ὅπου ἐσταύρωσαν, τὰ ἱμάτια, τὰ ὁποῖα «*διεμερίσαντο ἑαυτοῖς, βάλλοντες κλῆρον*». Ἀφίνει τοῦ καλοῦ ληστοῦ, ὅπου τὸν ἐπαρακάλεσε καὶ εἶπε: «*μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου*», τὸν παράδεισον· «*ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσει ἐν τῷ παραδείσῳ*». Ἀφίνει τοῦ Κεντυρίωνος, ὅπου τὸν ἐγνώρισεν: «*ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος*», τὴν θεογνωσίαν. Ἀφίνει τοῦ ἑνὸς μαθητοῦ, τοῦ Πέτρου, ὅπου τὸν ἠρνήθη καὶ ἐμετανοήσε, τὴν προτέραν χάριν τοῦ ἀποστολικοῦ ἀξιώματος. Ἀφίνει τοῦ ἄλλου, τοῦ Ἰωάννου, τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἰδίας μητρός: «*ἴδε ἡ μήτηρ σου*». Ἀφίνει τῆς λυπημένης μητρὸς τὴν συντροφίαν τοῦ μαθητοῦ, «*ἴδε ὁ υἱός σου*». Ἀφίνει τῆς νύμφης του Ἐκκλησίας τὰ ἑπτὰ μυστήρια. Ἀφίνει τῶν τέκνων του, τῶν χριστιανῶν, τὸν Σταυρόν του, νὰ βαστῶσιν εἰς ὅλην τους τὴν ζωήν· ἀφίνει τοῦ οὐρανίου Πατρὸς τὸ πνεῦμά του: «*Πάτερ εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου*»· ἀλλὰ καὶ τοῦτο μὲ τὴν συνηθισμένην ὑπακοήν· διατὶ «*κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα*». Ἐσὺ ἔμεινες νεκρὸς ἄφωνος, Θεῖε Λόγε, καὶ ἐγὼ κρατῶ πρὸς ὀλίγον τὸν λόγον μου, νὰ στοχασθῶσι τί ἔπαθες καὶ νὰ συμπονέσωσιν εἰς τὴν ἄκραν σου ὑπομονήν.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Νὰ ἀποθάνῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν ἐδύνατο νὰ τὴν ἐνεργήσῃ μὲ κάθε τρόπον ὡς παντοδύναμος, αὐτὸ εἶναι μία ἄκρα συγκατάβασις. Νὰ ἀποθάνῃ μὲ ἕνα θάνατον, συντροφιασμένον ἀπὸ τόσον ὄνειδος καὶ ἀπὸ τόσον πάθος, ἐκεῖ ὅπου ἐδύνατο νὰ ἀποθάνῃ μὲ ἕνα θάνατον ἁπλοῦν, χωρὶς τόσον ὄνειδος καὶ χωρὶς τόσον πάθος, αὐτὸ εἶναι μία ἄκρα ὑπομονή. Μὰ τάχα διὰ ποῖον ἔδειξε τὴν ἄκραν συγκατάβασιν; τάχα διὰ ποῖον ἔλαβε ταύτην τὴν ἄκραν ὑπομονὴν; Διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἦτον ἐχθρός· καὶ αὐτὴ εἶναι μία ἄκρα ἀγάπη.

Χριστιανοί, ὅταν ὁ Θεὸς ἡμῶν ἔπαθεν, ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανε δι᾽ ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲν τὸν ἐγνωρίζαμεν διὰ Θεόν· ἡμεῖς ἐβλασφημούσαμεν τὸ ὄνομά του, ἡμεῖς ἐκαταπατούσαμεν τὸν νόμον του, ἡμεῖς ἐλατρεύαμεν ἄλλους θεούς, καὶ περιπλέον ἡμεῖς δὲν ἐκάναμεν καμμίαν ἀρετήν· μάλιστα ἡμεῖς ἤμασθεν βυθισμένοι εἰς πᾶσαν κακίαν· καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἤμασθεν ἄξιοι τῆς ὀργῆς του, ἔνοχοι τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὡς ἁμαρτωλοὶ «*ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε*». Νὰ ἀποθάνῃ ὁ πατὴρ διὰ τὸν υἱὸν ἢ ὁ υἱὸς διὰ τὸν πατέρα ἢ ὁ συγγενὴς

διὰ τὸν συγγενῆ, αὐτὸ εἶναι πρᾶγμα, ὅπου τὸ ἐπιζητεῖ ἡ φύσις καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἔγεινε καμμίαν φοράν. Νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸν φίλον αὐτὸ εἶναι πρᾶγμα, ὅπου τὸ ἐπιζητεῖ ἡ φιλία, καὶ σημάδι μιᾶς ἀγάπης, τῆς ὁποίας ὁμοία δὲν εὑρίσκεται, λέγει ὁ ἴδιος Χριστός· «*μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις θῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ*»· καὶ τοιαύτης φιλίας εὑρίσκονται ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους κάποια παραδείγματα. Μὰ **νὰ ἀποθάνῃ τινὰς διὰ τὸν ἐχθρόν του, τοῦτο δὲν ἐπιζητεῖ οὔτε ἡ φύσις, οὔτε ἡ φιλία**· τοῦτο ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀκόμη δὲν ἔγεινε· τοῦτο τὸ παράδειγμα δὲν ἠκούσθη ποτέ· μὰ τοῦτο γίνεται τοῦτο ἀκούεται μέσα εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν, διατὶ **ὁ Θεὸς ἀπέθανε διὰ ἡμᾶς τοὺς ἐχθρούς του· εἶναι μία ἀγάπη ὑπὲρ φύσιν, ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ ἔννοιαν· ἀγάπη ἰδία τοῦ Θεοῦ·** «*συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς* (μαρτυρεῖ ὁ Παῦλος)*, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν*». Αὐτὴ εἶναι μία εὐεργεσία, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν δυνηθῇ νὰ εὐχαριστήσωμεν ἀξίως, ἀνίσως καὶ ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς εἶχεν ἑκατὸν ζωὰς καὶ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ παρέδιδε καὶ τὰς ἑκατὸν ζωὰς εἰς θάνατον. Ἀνίσως καὶ ἡμεῖς ἐζούσαμεν χιλίους χρόνους καὶ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ ἐβαστάζαμεν εἰς ὅλους τοὺς χιλίους χρόνους τὸν Σταυρόν. Τέλος πάντων, ὅσα ἠθέλαμεν πάθη, τὰ ἐπάσχαμεν διὰ τὸν εὐεργέτην μας, ἐνῷ ὅ**σα ἔπαθεν ὁ Χριστός, τὰ ἔπαθε δι᾽ ἡμᾶς, τοὺς ἐχθρούς του**. Καὶ μ᾽ ὅλον τοῦτο, **εἰς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν ζωήν, ὅπου ἔχασε, δὲν ζητεῖ τὴν ζωήν μας· διὰ τὸ αἷμα ὅπου ἔχυσε, δὲν ζητεῖ τὸ αἷμά μας· ζητεῖ, διὰ τὴν ἀγάπην ὅπου ἔδειξε, τὴν ἀγάπην μας.**

Καὶ μήτε τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἕνας τόσον εὐεργέτης Θεὸς; καὶ λοιπὸν πῶς ἔχω νὰ σᾶς ὀνομάσω, ὦ ἄνθρωποι; Τυφλούς, ὅπου δὲν βλέπετε τόσον καλὸν; ἀχαρίστους, ὅπου δὲν γνωρίζετε τόσην εὐεργεσίαν; σκληροκαρδίους, ὅπου δὲν μαλακώνεσθε εἰς τὴν ἀγάπην ἑνὸς Θεοῦ;

Ἐγὼ ἠξεύρω πὼς οἱ δαίμονες μοναχὰ εἶναι τόσον στερεοὶ εἰς τὸ κακόν, ἀμετάτρεπτοι ἀπὸ τὴν γνώμην τους, ὅπου εἶναι αἰώνιοι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ποτὲ δὲν γίνονται φίλοι. Ἐσεῖς δὲν εἶσθε δαίμονες, μὰ πάλιν ἐσεῖς δὲν εἶσθε ἄνθρωποι· πρέπει νὰ εἶσθε τέρατα, συνθεμένα ἀπὸ φύσιν ἀνθρωπίνην καὶ ἀπὸ γνώμην δαιμονικήν· ὅπου διὰ νὰ γενῆτε φίλοι τοῦ Θεοῦ πάντα ἠμπορεῖτε καὶ ποτὲ δὲν θέλετε. Ἐκεῖνος ἂς ἔγεινεν ἄνθρωπος, ἂς ἔπαθεν, ἂς ἐσταυρώθη, ἂς ἀπέθανεν, ἂς ἔχυσεν ὅλον του τὸ αἷμα διὰ ἡμᾶς, ἐσεῖς δὲν τὸν θέλετε· ἄλλα τόσα νὰ πάθῃ, ἂν ἦτο δυνατὸν χίλιαις φοραῖς, πάλι νὰ ἀποθάνῃ, δὲν σᾶς μέλει, δὲν τὸν θέλετε. Αὐταὶ δὲν εἶναι αἱ ἡμέραι, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὸ πάθος, τὸν σταυρόν, τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ; ἀλλὰ ποῖος εἶναι ἀπὸ ἐσᾶς, ὅπου νὰ μετανοῇ ἀληθινὰ καὶ νὰ κλαίῃ πικρά, ὡσὰν ὁ Πέτρος; ποῖος εἶναι, ὅπου νὰ λέγῃ ἐκ καρδίας ὡς ὁ λῃστής: «*μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου*»; καὶ ποῖος μάλιστα δὲν εἶναι ὅπου τώρα διὰ φιλαργυρίαν νὰ μὴ πωλῇ τὸν Χριστόν, ὡσὰν ὁ Ἰούδας; ὁποῦ, μὲ κάθε λογῆς ἁμαρτίαν, νὰ μὴ τὸν προσηλώνῃ, ὡσὰν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Σταυρὸν; Ποῖος δὲν εἶναι, ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ σκοπόν, εὐθὺς ὁποῦ ἀναστηθῇ, πάλιν νὰ τὸν σταυρώσῃ πρᾶγμα, ὁποῦ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν

ἐτόλμησαν. Ὁ Χριστὸς κρεμᾶται ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁ χριστιανὸς κρεμᾶται ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μιᾶς πόρνης. Ἄλλος τὴν ἄφησε, μὰ διὰ νὰ τὴν ξαναπάρῃ τὸ γρηγορώτερον. Ἐκεῖνος οὔτε ἐγνοιάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ξένον πρᾶγμα· ἐτοῦτος δὲν ἐσυμπάθησε τὸν ἐχθρόν. Ποῖος δὲν ἐμετανόησε ὁλότελα· καὶ ποῖος ἐμετανόησε, μὲ σκοπὸν νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν προτέραν ἁμαρτίαν· καὶ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ; αὐτὸ δὲν ὠφελεῖ· καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ; Αὐτὸ καταπατεῖται. Μά, ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε, διὰ νὰ κάμῃ τοὺς ἐχθρούς του φίλους, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς; αὐτοὶ δὲν θέλουσι, δὲν θέλουσι. Ἀμετανοήτοι, σκληροκάρδιοι ἁμαρτωλοί, καὶ ἂν δὲν τὸν θέλετε διὰ φίλον, ἔχετέ τον διὰ ἐχθρὸν καὶ ἐγὼ θέλω νὰ σᾶς τὸν δείξω τοῦτον τὸν ἐχθρόν σας, διὰ νὰ πληρώσετε τὴν ἐπιθυμίαν σας: Ἰδέτε τον καὶ χαρῆτε, παρηγορηθῆτε, χορτάσετε· ἰδέτε τον ἄνδρες, ἰδέτε τον γυναῖκες, ἰδέτε τον ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, ἄρχοντες καὶ πένητες· ἰδέτε τον ὅλοι σας τοῦτον σας τὸν ἐχθρόν· τὸν θέλετε πλέον καταφρονημένον, πλέον βασανισμένον ἀπὸ ὅ,τι τὸν βλέπετε; Ἐσεῖς ἔπρεπε νὰ πάθετε τέτοιας λογῆς καὶ ἀκόμη νὰ μὴ πληρώσετε τὴν Θείαν δικαιοσύνην, ἀκόμη νὰ εἶσθε ἔνοχοι τῆς αἰωνίου κολάσεως. Καὶ αὐτός, ἔπαθεν ὅλα, διὰ νὰ μὴ πάθετε ἐσεῖς τίποτε· αὐτὸς ἐπῆρε τὸ χρέος σας καὶ ἐπλήρωσε μὲ τὸ ἴδιον αἷμα· ἐπῆρε τοὺς ὑπερηφάνους σας λογισμοὺς εἰς τὸν ἀκάνθινον στέφανον· ἐπῆρε τὰς βλασφημίας σας εἰς τὴν γεῦσιν τοῦ ὄξους καὶ τῆς χολῆς, ἐπῆρε τὰς ἔχθρας σας εἰς τὸ κέντημα τῆς πλευρᾶς, ἐπῆρε ταῖς ἁρπαγαῖς σας εἰς τὴν προσήλωσιν τῶν χειρῶν· ἐπῆρε τὰς σαρκικὰς ἀκαθαρσίας εἰς τὰς πληγὰς τῶν μαστίγων, ἐπῆρεν ὅλον τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας σας, εἰς τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ· ἐπῆρε τὰς ἁμαρτίας, μὰ δὲν ἐκέρδισεν ἀκόμη τοὺς ἁμαρτωλούς. **Τόση ἀγάπη, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἀποθάνῃ διὰ τοὺς ἐχθρούς του; Τόση ἀχαριστία, καὶ οἱ ἔχθροί του δὲν γίνονται φίλοι του;**

Ἀμέτανόητοι, σκληρόκαρδοι ἁμαρτωλοί! μὲ διαβολικὴν μηχανὴν οἱ λαοὶ τῆς Ἰαπωνίας, εἰδωλολάτραι ἕως τὴν σήμερον, ἐχθροὶ θανάσιμοι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν χριστιανῶν, εἰς τὸ κατώφλιον τῆς πύλης, ὅπου φέρει μέσα εἰς τὴν πόλιν, ἔσκαψαν ἐπάνω εἰς μάρμαρον τὸν τίμιον Σταυρόν, δίδοντες μὲ τοῦτο εἴδησιν πρὸς τοὺς χριστιανούς, τοὺς ὁποίους δὲν θέλουσιν οὔτε νὰ ἀκούουσιν, οὔτε νὰ ἰδοῦσι πώς, ἂν θέλουν νὰ εἰσέβουν εἰς τὴν πόλιν τους, πρέπει πρῶτα νὰ πατήσωσι τὸν Σταυρὸν ἐκεῖνον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τολμᾷ τινὰς νὰ ὑπάγῃ εἰς μίαν χώραν τόσον ἀσεβῆ. Μὰ ἐγὼ μὲ ἔνθεον ζῆλον θέλω νὰ ὑπάγω, νὰ θέσω κάτω εἰς τὴν θύραν ἐκείνης τῆς πόρνης, ἐκείνης τῆς μοιχαλίδος, τοῦτον τὸν Ἐσταυρωμένον, διὰ νὰ μὴν ἠμπορῆτε νὰ εἰσέβητε ἐκεῖ μέσα, χωρὶς πρῶτα νὰ τὸν πατήσετε· καὶ πατήσατέ τον, πλὴν λέγω ὑμῖν; «*ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς Δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ*»· θέλει ἔλθει καιρὸς νὰ ἰδῆτε τοῦτον τὸν νεκρόν, κριτὴν φοβερὸν ζώντων καὶ νεκρῶν, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς εἰς τὴν δευτέραν του παρουσίαν. Αὐτὰ τὰ μάτια δὲν θέλουσιν εἶσθαι πάντοτε σφαλιστά, οὔτε αὐτὰ τὰ χέρια πάντοτε καρφωμένα· θέλει ἔλθει καιρὸς νὰ ἰδῆτε ἐκεῖνα ἀναμμένα μὲ ὅλας τὰς φλόγας τῆς θείας ὀργῆς· τοῦτα ἁρματωμένα μὲ ὅλους τοὺς κεραυνοὺς τῆς θείας δικαιοσύνης· τοῦτο τὸ μαραμένον στόμα, ὅπου τώρα σιωπᾷ θέλει ἐβγάλει ὡσὰν βροντὴν τὴν φωνὴν καί, ἀφ᾽ οὗ ἐλέγξῃ τὴν ἀχαριστίαν σας, θέλει

εἶπεῖ: «*Πορεύεσθε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ*».

Μὰ πάλιν ἐγὼ ἠξεύρω, γλυκύτατε Ἰησοῦ, πὼς ἡ ἀγάπη σου εἶναι ἕνα πέλαγος ἀνεξάντλητον, ὅπου δὲν ἔχει ὅριον. μεγάλη ἀληθινὰ εἶναι ἡ ἀχαριστία μας, πλὴν βάσταξε ἀκόμη ὀλίγον μὲ ἐκείνην τὴν συνηθιμένην ὑπομονήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐβάσταξες τὸν Σταυρόν. Μακροθύμησον καὶ δός μοι θέλημα νὰ εἰπῶ διὰ τούτους τοὺς χριστιανοὺς ἕνα λόγον τοῦ συμπαθεστάτου σου στόματος: «*ἄφες αὐτοῖς*». Δὸς συγχώρησιν εἰς ἱερεῖς καὶ λαϊκούς, συγχώρησιν εἰς ὅλους τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἂν ἕως τώρα σοῦ σταθήκαμεν ἐχθροί, πάλιν μὲ τὴν χάριν σου γινόμεθα φίλοι· καὶ **μὲ ταύτην τὴν ἐλπίδα ἀσπαζόμενοι τοὺς ἀχράντους σου πόδας, Σὲ παρακαλοῦμεν, ὅταν κατέβῃς ἀπὸ τὸν Σταυρόν, νὰ ἔλθῃς νὰ προσηλωθῇς μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας, διὰ νὰ εἶσαι ἀχώριστος ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν. Ἀμήν.**

Ἠλίας Μηνιάτης (1669-1714): κληρικός, συγγραφεὺς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ ἐκ Κεφαλληνίας. Διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων.

(Πηγή: nektarios.gr*)*